

**Universitat
Pompeu Fabra**
Barcelona

Facultat de Dret – Grau en Relacions Laborals

Pla docent de l'assignatura
Dret Constitucional i Europeu (20627)

Curs 2013-2014

DRET CONSTITUCIONAL I EUROPEU (20627)

Titulació/estudi: Grau en Relacions Laborals

Curs: segon

Trimestre: segon

Nombre de crèdits ECTS: 6crèdits

Hores de dedicació de l'estudiant: 150 hores

Llengua o llengües de la docència: català i castellà

Professors:

Part Dret Constitucional (DC): Meritxell Batet /Jordi Jané / Joan Solanes

Part Dret Europeu (DE): Ana Garcia Juanatey

1. Presentació de l'assignatura

L'assignatura *Dret Constitucional i Europeu* es situa en els Estudis de l'Grau en Relacions Laborals i, per tant, s'emmarca en l'àmbit de coneixement de les Ciències Socials.

Aquesta assignatura es cursa en el segon trimestre del primer curs del Grau, i té com a objectiu presentar als alumnes els aspectes fonamentals de l'Dret Constitucional espanyol i del Dret Europeu.

La docència es dividirà en dues parts. La primera part es dedicarà a l'estudi del Dret Constitucional, amb 7 sessions de plenari, i 2 sessions de seminari per Subgrup. En aquest apartat es presentaran les grans qüestions del dret constitucional. Després de fer una breu introducció al constitucionalisme en sentit ampli s'estudiarà l'elaboració de la Constitució Espanyola. Posteriorment, s'analitzaran els grans principis de l'sistema constitucional, la divisió de poders, la justícia constitucional, les fonts del dret i els drets fonamentals.

La segona part de la docència es dedicarà a l'estudi del Dret Europeu, també, amb 7 sessions de plenari, i 2 sessions de seminari per Subgrup. En aquest apartat es presentaran els trets generals de l'Dret Europeu i, en especial, del Dret de la Unió Europea. S'introduirà el procés de la integració europea, es parlarà de la seva evolució i característiques principals, i es desenvoluparà quin és l'estructura i institucional, competencial i normativa de la Unió Europea actual, així com les regles específiques de relació entre el Dret de la Unió Europea i els ordenaments interns dels estats membres.

La realització de l'assignatura Dret Constitucional i Europeu requerirà de l'alumne una habituació a la lectura i comprensió de textos jurídics i el desenvolupament de la capacitat d'aplicar les nocions teòriques a casos reals.

2. Competències que s'han d'assolir

<i>Competències generals</i>	<i>Competències específiques</i>
G3. Capacitat d'anàlisi i síntesi de la informació G7. Capacitat de treball autònom	E21. Interrelacionar les diferents disciplines en Relacions Laborals

3. Continguts

Bloc de contingut 1. DRET CONSTITUCIONAL

TEMA 1. Concepte de Constitució i Reforma Constitucional

Concepte de Constitució. Orígens i elaboració de la Constitució espanyola de 1978. La reforma constitucional a la Constitució espanyola.

TEMA 2. La Justícia Constitucional

Models de control judicial de la constitucionalitat de les lleis. La Justícia constitucional en la Constitució espanyola: el Tribunal Constitucional. Composició i funcions del Tribunal Constitucional.

TEMA 3. Principis constitucionals de l'Estat

L'Estat de Dret, democràtic i social. La monarquia parlamentària. L'autonomia política: les Comunitats Autònomes.

TEMA 4. Els poders de l'Estat

Les Corts Generals: composició i funcions. El Govern. El sistema parlamentari de Govern. El poder judicial: principis d'organització i funcionament. El Consell General del Poder Judicial. Les institucions de les Comunitats Autònomes.

TEMA 5. Les fonts del Dret

El concepte de llei. La reserva de llei. La Llei "ordinària": llei estatal i llei autonòmica. La Llei Orgànica. Els Estatuts d'Autonomia. Normes governamentals amb força de Llei. La potestat reglamentària del Govern. Els Tractats Internacionals.

TEMA 6. Els drets fonamentals en la Constitució

El concepte de drets fonamentals. Exercici dels drets: titularitat, eficàcia, límits i interpretació. Garanties no jurisdiccionals dels drets: normatives i institucionals. Garanties jurisdiccionals dels drets: el recurs d'ampar i la protecció internacional dels drets.

Bloc de contingut 2. DRET EUROPEU

TEMA 7. Creació i evolució de la integració europea

El pla Schuman i la CECA. Els Tractats de Roma: la CEEA i la CEE. Les revisions dels Tractats constitutius: les dinàmiques d'*aprofundiment* de la integració i d'*ampliació* de la Unió Europea. Tractat de Reforma de la Unió Europea o *Tractat de Lisboa*.

TEMA 8. La Unió Europea

Els objectius i principis de la Unió Europea. Competències i accions i polítiques de la Unió Europea: a) el mercat interior i les llibertats comunitàries; b) la Unió Econòmica i Monetària; c) les polítiques comunes; d) la ciutadania de la Unió; e) l'Espai de Llibertat, Seguretat i Justícia. L'adhesió a la Unió Europea. El finançament de la Unió Europea.

TEMA 9. L'estructura institucional de la Unió Europea

L'estructura institucional de la Unió Europea. Les institucions: a) el Consell Europeu; b) El Consell; c) la Comissió; d) el Parlament europeu; e) el Tribunal de Justícia; f) el Tribunal de Comptes; g) El Banc Central Europeu. Els òrgans complementaris: e) el Comitè econòmic i social; el Comitè de les Regions. Les relacions interinstitucionals. La funció pública de la Unió Europea.

TEMA 10. Les fonts de dret de la Unió Europea

Concepte i classificació. El dret primari. Els principis generals i la protecció dels drets fonamentals a la Unió Europea. Els acords internacionals fets per la Unió Europea amb altres subjectes de dret internacional. El dret derivat. La jurisprudència.

TEMA 11. Les llibertats comunitàries i el dret social europeu

Idees generals. La llibertat de circulació de persones: beneficiaris, contingut, excepcions. L'acció de la Unió Europea en matèria d'ocupació. La política social. El Fons Social Europeu

TEMA 12. L'aplicació del dret de la Unió Europea i les relacions entre el dret de la Unió Europea i els ordenaments interns dels estats membres

La integració del dret de la Unió Europea en els drets interns. El principi d'aplicabilitat directa o *efecte directe*. El principi de primacia. El principi de la responsabilitat de l'estat per incompliment de dret de la Unió Europea. L'execució del dret de la Unió Europea: principis i classificació. L'execució en l'estat espanyol.

4. Avaluació

CRITERIS GENERALS D'AVALUACIÓ

La nota final de l'assignatura es configurarà a partir de dos paràmetres:

- A. Avaluació de l'aprenentatge de la teoria: 60% de la nota.
- B. Avaluació de la participació en les pràctiques i la realització dels exercicis i treballs: 40% de la nota.

La nota final de l'assignatura és unitària, per tant, els alumnes que no hagin assolit la nota d'aprobat en el còmput global de l'avaluació hauran de recuperar la nota si compleixen els criteris establerts. La recuperació serà bé de la part teòrica en una prova escrita dels dos blocs, Dret Constitucional i Europeu, bé de la part de pràctiques amb la realització d'un o dos casos pràctics, bé de les dues parts.

CONVOCATÒRIA DE FINAL DEL TRIMESTRE

- A. Avaluació de l'aprenentatge de la teoria

L'avaluació de l'aprenentatge del contingut teòric de l'assignatura es farà amb una prova final del contingut teòric de l'assignatura on els alumnes s'examinaran dels Blocs I i II. Aquesta prova consistirà en respondre a 8 preguntes (4 preguntes de cada bloc) que podran ser de desenvolupament o de resposta breu. La durada de la prova serà aproximadament d'una hora i trenta minuts..

- B. Avaluació de la pràctica i exercicis

Les classes pràctiques consistiran en l'exposició oral i discussió de treballs escrits realitzats pels alumnes sobre textos prèviament encaminats pel professor; en debats sobre el tema de cada pràctica a partir de textos que els alumnes hauran d'haver llegit i preparat abans de la sessió de seminari corresponent; i en la posada en comú de les idees desenvolupades en exercicis escrits que els alumnes hauran d'haver preparat amb antelació i que hauran de lliurar al final de la sessió pràctica.

L'avaluació de les pràctiques es farà a partir dels següents paràmetres:

- a. La participació i les intervencions en els debats i les discussions
- b. Els treballs escrits individuals que els alumnes prepararan abans d'algunes sessions de seminari i presentaran al final de la classe.
- c. Si s'escau, d'altres exercicis que els professors considerin pertinents.

ESTUDIANTS DE RETITULACIÓ

Aquells estudiants de la Retitulació que ja tinguin aprovada l'assignatura de Dret Constitucional a l'extinta Diplomatura de RR.LL no hauran d'examinar-se d'aquesta part conforme la vigent normativa. En canvi, sí que s'hauran d'examinar de la part de l'assignatura corresponent a Dret Europeu.

La nota de Dret Constitucional que figuri al seu expedient farà mitjana, en funció de la normativa vigent, amb la part de Dret Europeu, per poder obtenir així la nota final de l'assignatura.

4.1. Sistema d'avaluació.

Sistema d'avaluació general					
Activitat d'avaluació	Criteris d'avaluació	% nota final	Recuperable o no, com i en quin moment	% recuperació (sobre nota final)	Competències avaluades
Prova escrita sobre la teoria impartida a l'assignatura	De 0 a 6 punts La prova tindrà dues parts: 1 ^{era} part, Dret Constitucional (0-3 punts); 2 ^{ona} part, Dret Europeu (0-3 punts)	60%	Recuperable. Realització d'una nova prova escrita. Maig de 2013	60%	G3 E21
Lliurament de treballs curts associats a seminaris, activitats a classe, etc.	De 0 a 4 punts: a. Pràctiques de DC: 0-2 punts; b. Pràctiques de DE: 0-2 punts Per a aprovar l'assignatura és necessari lliurar les activitats en termini i participar en les sessions de pràctiques corresponents.	40%	Recuperable. Realització d'un cas pràctic el mateix dia de la prova escrita de recuperació Maig de 2013	40%	G7
Sistema d'avaluació per als estudiants que participen en programes de mobilitat					
Activitat d'avaluació	Criteris d'avaluació	% nota final	Data de realització	Competències avaluades	
Prova escrita sobre la teoria impartida a l'assignatura	De 0 a 6 punts	60%	15-26 de juliol de 2013	G3, E21.	
Cas pràctic sobre els temes de l'assignatura tractats en les sessions de seminari	De 0 a 4 punts	40%	15-26 de juliol de 2013	G7	

4.2. Condicions per concórrer a la recuperació.

Podran concórrer al procés de recuperació els estudiants que, havent participat a almenys el 50% de les activitats d'avaluació continuada i havent-se presentat a l'examen final de l'assignatura, hagin obtingut la qualificació final de suspens en l'avaluació trimestral. Els estudiants només podran recuperar aquella o aquelles activitats a les quals hagin obtingut una qualificació inferior a 5.

4.3. Reglamentació de les proves

1. En totes les proves i exàmens caldrà que l'estudiant porti un document acreditatiu de la seva identitat.
2. Qualsevol infracció greu de la disciplina de les exàmens, com ara la còpia tant activa com passiva a les proves d'avaluació del contingut teòric de l'assignatura, comportarà la retirada immediata de l'alumne de la prova, i que aquesta prova en què s'ha comès la infracció computi com a zero.
3. No s'admet plagiat en els treballs escrits individuals que els alumnes entregaran al final de les sessions de seminari ni en cap altre escrit o treball. Es considerarà plagiat la còpia de parts tant de publicacions en paper com electròniques, i de textos d'Internet. En cas que es cometí plagiat, els treballs implicats comptaran com a zero.
4. Qualsevol exercici o treball que no hagi estat lliurat en el temps i en la forma establerts es tindrà per no presentat.
5. L'assistència a les sessions de seminari és obligatòria. Així, la no assistència a un seminari, o el fet de no lliurar els treballs o exercicis requerits suposarà que la nota obtinguda en aquell seminari sigui 0.

5. Bibliografia i recursos didàctics

5.1. Bibliografia bàsica

Fossas i Espadaler, e.; Pérez Francesch, j. L., *Lliçons de dret constitucional*, Biblioteca Universitària Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 2001.

López Guerra, G. i d'altres, *Derecho constitucional*. 2 vol.: Vol. I: *Fuentes y derechos*; Vol. II: *Poderes del Estado y organización territorial*, Tirant lo Blanch, València, 2003.

Molas, Isidre, *Derecho constitucional*, Madrid: Tecnos, 1998.

Viver i Pí-Sunyer, C., *Constitució: ordenament constitucional*, Barcelona: Vicens-Vives, 1996.

Abellán Honrubia, V.; Vilà Costa, B. (dir.), Olesti Rayo, A. (coord.), *Lecciones de Derecho Comunitario Europeo*, 6ª ed., Barcelona: Ariel, 2011.

- Escobar Hernández, C. (coord.), *Instituciones de la Unión Europea*, València: Tirant lo Blanch, 2012.
- Mangas Martín, A.; Liñán Nogueras, D. J., *Instituciones y Derecho de la Unión Europea*, 7ª ed., Madrid: Tecnos, 2012.
- Mellado Prado, P.; Linde Paniagua, E.; Gómez de Liaño, M.; *Instituciones de Derecho Comunitario*, Madrid: Colex, 2009.

5.2. Bibliografia complementària

OBRES GENERALS

- Adrián Arnáiz, A.; Allué Bluiza, A., i altres, *Políticas comunitarias básicas*, Valladolid: Lex Nova, 2002.
- Alcaide Fernández, J., Casado Riegón, R. (coord.), *Curso de Derecho de la Unión Europea*, Madrid: Tecnos, 2011.
- Aret Martínez, María, Sempere Navarro, Antonio (dir.), *Cuestiones actuales sobre Derecho social comunitario*, Murcia: Ediciones Laborum, 2009.
- Bartlett, E. R.; Bardají, M^aD. (coord.), *1957-2007 50 Años de Derechos Humanos y Europa*, Barcelona: ESADE, URL-Bosch Editor, 2009.
- Bryce, J., *Constituciones flexibles y Constituciones Rígidas*, Centro de Estudios Constitucionales, Madrid, 1988.
- Calonge Velázquez, A. i altres, *Derecho básico de la Unión Europea*, Madrid: Comares, 2011.
- Colina Robledo, M., i altres, *Derecho social comunitario*, València: Tirant lo Blanch, 2000.
- De Pablo Valenciano, J., *Cuestiones prácticas de economía de la Unión Europea*, Madrid: Paraninfo, 2008.
- Díez Moreno, F., *Manual de Derecho de la Unión Europea*, 5ª ed., Madrid: Aranzadi, 2010.
- Fernández Liesa, C. R.; Díaz Barrado, C. M. (dirs.), *El Tratado de Lisboa. Análisis y Perspectivas*, Madrid: UCIII, Dykinson, 2008.
- Jiménez ASENSIO, R., *La Ley autonómica en el sistema constitucional de fuentes del derecho*, Marcial Pons, Barcelona, 2001.

López Escudero, M.; Martín y Pérez de Nanclares, J. (coordinadores), *Derecho Comunitario Material*, Madrid: McGraw-Hill, 2000.

Martín y Pérez de Nanclares, J. (coord.), *El Tratado de Lisboa. La salida de la crisis constitucional*, Madrid: Iustel, 2008.

TEXTOS NORMATIUS

Leyes Políticas del Estado, Edició preparada per Enoch Alberti, Civitas, Madrid, 2008

Tratado de Lisboa, edició preparada per José Martín y Pérez de Nanclares y Mariola Urrea, Madrid: Marcial Pons, Real Instituto El Cano, 2008

Tratado de la Unión Europea. Tratados constitutivos de las Comunidades Europeas y otros actos básicos de Derecho Comunitario, edició preparada per Araceli Mangas Martín, 17ª ed. Madrid: Tecnos-Biblioteca de Textos Legales, 2013.

Tratado y Legislación básica de la Unión Europea, edició de Ricardo Alonso García i altres, 2ª ed., Madrid: Civitas, 2008.

5.3. Recursos didàctics

Web de l'àrea de Dret Constitucional del Departament de Dret de la UPF.

Base de dades Aranzadi. Web de la biblioteca de la UPF

Morgades Gil, Sílvia, *Dret constitucional i europeu. Part II: Dret europeu. Materials per a l'estudi de la Part II de l'assignatura i per a la preparació de les pràctiques*:

<http://hdl.handle.net/10230/17144>

ADRECES INTERNET

<http://europa.eu> Europa. El portal de la Unión Europea

http://ec.europa.eu/spain/index_es.htm Representación de la Comisión Europea en España

<http://eur-lex.europa.eu> EUR-Lex. El derecho de la UE

<http://www.realinstitutoelcano.org/wps/portal/rielcano/FuturoEuropa/> Real Instituto El Cano

<http://www.robert-schuman.org/index.php?lang=fr> Fondation Robert Schuman

http://europa.eu/lisbon_treaty/index_es.htm Europa. El portal de la U E. Tratado de Lisboa

<http://www.hablamosdeeuropa.es> Hablamos de Europa. Secretaría de Estado para la UE

6. Metodologia

L'enfocament metodològic de les activitats serà el següent:

1. Activitats presencials

- a. A les sessions de plenari o classes teòriques, el professor explicarà l'estructura bàsica del programa que vertebrarà el contingut de l'assignatura i respon a una determinada concepció de l'assignatura *Dret Constitucional i Europeu*. D'altra banda, s'explicaran les nocions fonamentals i els epígrafs o aspectes concrets del programa més difícils de comprendre o que no es troben desenvolupats en els manuals d'ús més freqüent. També s'oferiran orientacions metodològiques relatives als textos recomanats que ajudin als alumnes a l'estudi del contingut de l'assignatura.
- b. A les sessions de seminari o classes pràctiques es desenvoluparan alguns aspectes concrets del programa de l'assignatura a través de textos jurídics que els alumnes hauran preparat amb anterioritat al desenvolupament de les sessions de seminari. A classe es podrà obrir de terminades quèestions suscitant dels textos i s'exposaran les solucions per tal de configurar continguts de l'assignatura des del vessant de la seva aplicació pràctica.

2. Activitats dirigides

- a. Els alumnes hauran d'estudiar a les pàgines corresponents dels manuals recomanats el contingut dels diferents temes que integren el programa de l'assignatura amb l'ajuda de les orientacions metodològiques donades pel professor.
- b. Els alumnes hauran de llegir i preparar els textos proposats pel professor per a la realització de les pràctiques. També caldrà que els alumnes preparin exercicis per escrit de comentari i solució de les qüestions plantejades a partir dels textos jurídics, d'acord amb les instruccions que es donin per a cadascun dels casos pràctics.

3. Activitats autònomes

- a. Els alumnes han de cercar informació relacionada amb els temes del programa a Internet i estar al corrent a través de la premsa de l'actualitat en temes de Dret Constitucional i Europeu.
- b. Per a un millor seguiment de l'assignatura, els alumnes poden consultar i llegir obres monogràfiques sobre aspectes específics del programa que es poden trobar a la biblioteca de la Universitat.

7. Programació d'activitats

Setmana	Activitat a l'aula agrupament / tipus d'activitat	Activitat fora de l'aula agrupament / tipus d'activitat
Setmana 1 (7-10 gener)	Plenari 1 <u>G1</u> , G2: DC	Lectura i anàlisi dels materials
Setmana 2 (13-17/1)	Plenari 2 <u>G1</u> , G2: DC Plenari 3 <u>G1</u> , G2: DC	Lectura i anàlisi dels materials
Setmana 3 (20-24/1)	Plenari 4 <u>G1</u> , G2: DC Plenari 5 <u>G1</u> , G2: DC Seminari 1 Sgs 101/102/103 } 201/202/203 } DC	Lectura i anàlisi dels materials Preparació pràctica 1
Setmana 4 (27-31/1)	Plenari 6 <u>G1</u> , G2: DC Plenari 7 <u>G1</u> : DC	Lectura i anàlisi dels materials
Setmana 5 (3-7/2)	Plenari 7 G2: DC Plenari 8 <u>G1</u> , G2: DE Plenari 9 <u>G1</u> : DE Seminari 2 Sgs 101/102/103 } 201/202/203 } DC	Lectura i anàlisi dels materials Preparació pràctica 2
Setmana 6 (10-14/2)	Plenari 10 <u>G1</u> : DE Plenari 9 G2: DE	Lectura i anàlisi dels materials
Setmana 7 (17-21/2)	Plenari 10 G2: DE Plenari 11 <u>G1</u> , G2: DE Seminari 3 Sgs 101/102/103 } 201/202/203 } DE	Lectura i anàlisi dels materials Preparació pràctica 3
Setmana 8 (24-28/2)	Plenari 12 <u>G1</u> , G2: DE	Lectura i anàlisi dels materials
Setmana 9 (3-7/3)	Plenari 13 <u>G1</u> , G2: DE Seminari 4 Sgs 101/102/103 } 201/202/203 } DE	Lectura i anàlisi dels materials Preparació pràctica 4
Setmana 10 (10-14/3)	Plenari 14 <u>G1</u> , G2: DE	Lectura i anàlisi dels materials

